

Підготовка керівників до проектування виховної діяльності у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі

Дмитро ЧЕРНИШОВ,

кандидат педагогічних наук, доцент, докторант Донецького національного університету, проректор з організаційно-виховної роботи Донецького державного інституту здоров'я, фізичного виховання і спорту

Реформування виховної діяльності загальноосвітнього навчального закладу є одним із провідних завдань реалізації Національної доктрини розвитку освіти, Концепції виховання дітей та молоді в національній системі освіти. Для ефективного виконання цього завдання важливо, щоб виховна діяльність сучасного загальноосвітнього навчального закладу набула ознак педагогічної технології.

Водночас розв'язання як традиційних, так і принципово нових проблем виховання зумовлює потребу в підвищенні рівня професійної компетентності педагогів-вихователів і насамперед керівників загальноосвітніх навчальних закладів. На сучасному етапі розвитку української школи формуються нові підходи до професійної виховної діяльності керівника, змінюються обсяг і якість її інноваційної складової. Тому в процесі неперервної освіти керівників сучасних ЗНЗ важливого значення набуває підготовка їх до проектування виховної діяльності.

У сучасній науковій та методичній літературі терміни «технологія», «проекти», «виховна діяльність» трапляються досить часто. Тому ми вважаємо за доцільне спочатку визначитися зі змістом основних понять.

Поняття «виховна діяльність» розглядається нами як діяльність педагогічного колективу в межах державної організаційної структури. Педагогічний колектив забезпечує реалізацію цілей, змісту, функцій та механізмів виховання. Але головним відповідальним виконавцем виховних функцій є саме керівник закладу. Загальноосвітній навчальний заклад є складною соціопедагогічною структурою – соціальним інститутом освіти. Виховна діяльність у ЗНЗ є взаємодією суб'єктів виховного процесу, зумовленою особливостями функціонування соціального інституту освіти. Вона має такі складові: визначення мети виховної діяльності й формулювання на її основі завдань; підбір та реалізація змісту виховання; отримання й оцінювання результатів виховання; корекція завдань, методів та прийомів виховання на основі отриманих даних.

Термін «виховна технологія» ми розуміємо як різновид педагогічної технології. За визначенням

ЮНЕСКО, це системний метод створення, застосування і визначення всього виховного процесу з урахуванням соціальних умов та людських ресурсів і їх взаємодії, які мають на меті оптимізацію форм виховання [5]. Інакше кажучи, виховна технологія – це система функціонування всіх компонентів виховного процесу, побудована на науковій основі, запрограмована в часі й просторі, яка забезпечує досягнення запланованих результатів. Нині створено багато концепцій і відповідних технологій виховання, що охоплюють широкий соціокультурний спектр цілей та завдань, спрямованих на професійне розроблення певних аспектів виховання і розвитку дитини: гуманістичного виховання; всебічного розвитку особистості; виховання національної самобутності та засвоєння традицій української національної культури; виховання практичної, соціалізованої особистості, здатної розв'язувати реальні життєві проблеми; виховання вільної особистості; виховання як процесу формування ставлень людини до світу; громадянського виховання; фізичного та валеологічного виховання тощо.

Важливим для нашого дослідження є також визначення поняття «проект». Ми дотримуємося думки, що проект (від лат. – кинутий уперед) – це система дій, які плануються та реалізуються, а також характеристика умов і засобів досягнення поставлених виховних мети та завдань. Щодо специфіки виховної діяльності, ми вважаємо за доцільне розглядати декілька різновидів проектів.

Соціальний проект – це проектування конкретної соціально-педагогічної ситуації, яка може бути поліпшена шляхом реалізації переважно соціальної системи методів і послідовних кроків щодо їх застосування.

Соціально-педагогічний проект – це творча ініціатива, спрямована на взаємодію педагогічного колективу ЗНЗ із соціальними партнерами з метою вирішення педагогічних (виховних) завдань.

Педагогічний виховний проект – мотивований цілеспрямований засіб зміни педагогічної діяльності й упорядкування професійної виховної діяльності, а також комплект документів, які відображають мету, логіку проектування, склад, структуру об'єкта проектування, ресурсне забезпечення процесу реалізації проекту.

Перш ніж розпочати розроблення регіональної моделі підготовки керівників сучасних ЗНЗ до проектування технології виховної діяльності, ми вважали за доцільне звернути увагу на певні недоліки у використанні методу проектів у шкільній практиці. Досвідчені керівники шкіл, будучи активними й зацікавленими учасниками нашого експерименту, звернули увагу на те, що локальне використання методу проектів без внесення суттєвих концептуальних змін до традиційної системи виховної діяльності закладу зазвичай не дає очікуваного результату. Отже, ми зробили висновок, що метод проектів, як і багато інших інновацій, тільки локально активізує виховну діяльність і залишається методичною «екзотикою».

Тому було вирішено використовувати теорію контекстного виховання, яку впродовж останніх 25 років розробляв російський вчений А.О. Вербицький. Контекстним вихованням, на наш погляд, є така виховна діяльність, в якій за допомогою традиційних і нових форм та засобів виховання послідовно моделюється предметний соціальний зміст виховної практичної діяльності. У контекстному вихованні ми виокремлюємо три базові форми діяльності вихователя, що послідовно змінюють одна одну: академічну, або суто виховну, виховно-професійну, квазіпрофесійну, а також декілька проміжних, перехідних форм. До принципів контекстного виховання належить принцип відкритості до будь-яких педагогічних технологій, форм, методів, засобів, розроблених у межах інших концепцій, теорій і підходів. Важливо тільки, щоб вони були адекватні конкретним цілям і змісту контекстного виховання, посіли органічне місце у його змісті.

Використання методу проектів у контекстному вихованні дало нам змогу розробити чотирьохетапну модель підготовки керівників до проектування виховної діяльності у сучасних ЗНЗ (див. рис. 1).

Згідно з нашою моделлю проектування виховної діяльності, одним з етапів є привнесення інновацій у педагогічну систему керування навчальним закладом. Функціональними компонентами проектно-діяльності є: діагностика рівня сформованості виховних компетенцій в учнів загальноосвітнього навчального закладу; прогнозування результатів виховної діяльності; моделювання виховної системи або окремих компонентів виховного впливу на учнів ЗНЗ; планування виховної роботи; органі-

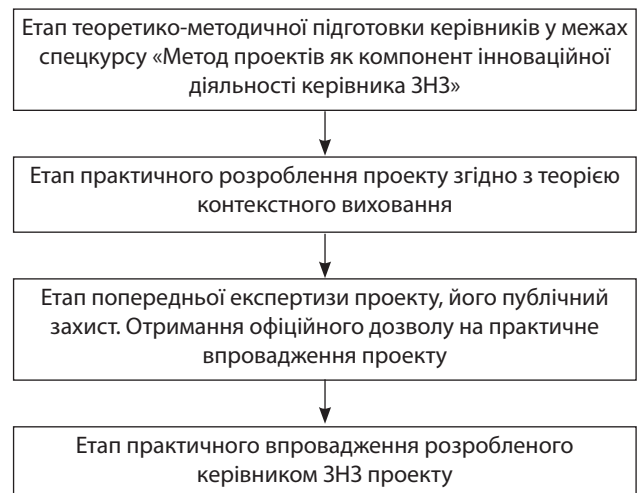

Рис. 1. Модель підготовки керівників до проектування виховної діяльності у сучасному ЗНЗ

зація виховного впливу в навчально-виховному процесі ЗНЗ; корегування цільового та змістового компонентів виховної діяльності ЗНЗ з урахуванням оцінки якості сформованості виховних компетенцій в учнів ЗНЗ.

Для ефективної реалізації проектних технологій у загальноосвітньому навчальному закладі необхідно визначити рівень готовності керівників шкіл до цього виду творчої діяльності. Термін «готовність» розуміється дослідниками як настанова (Д.Узнадзе), сукупність здібностей (Б.Ананьєв, С.Рубінштейн), інтегральна якість (К.Платонов, В.Ширинський, Н.Шевченко), складне особистісне утворення (Л.Кондрашова), синтез властивостей особистості, зумовлений стійкими особливостями людини. За Г.Хозяїновим, готовність потребує від фахівця системи професійних знань та вмінь, однак це не завжди впливає на професійну спрямованість фахівця, його мотивацію до діяльності [7]. Комплекс здатностей, умінь та навичок, який формується в процесі фахової підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів, направлений на реалізацію основної мети – проектування ефективної педагогічної системи загальноосвітнього навчального закладу в умовах сьогодення.

Програма теоретико-методичної підготовки керівників (**перший етап моделі**) спрямована на вдосконалення особистості управлінця, збагачення його професійного, управлінського, особистісного досвіду, створення умов для виявлення творчих здібностей, професійних умінь та психологічних компетенцій.

У межах курсового підвищення кваліфікації керівників ЗНЗ в обласному інституті післядипломної педагогічної освіти введено спеціальний курс обсягом 16 годин за темою «Метод проектів як компонент інноваційної діяльності керівника ЗНЗ». Основна мета цього спецкурсу – формування готовності керівника ЗНЗ до проектування виховної діяльності.

Змістове наповнення програми спеціального курсу передбачає вивчення таких модулів:

- сучасних концепцій виховання дітей та молоді;
- теорії та практики проектування виховної діяльності в ЗНЗ;
- компонентів педагогічної творчості;
- психологічних чинників розвитку професійних якостей керівника ЗНЗ;
- розроблення проектів виховної спрямованості в ЗНЗ.

Професійні якості керівників, сформовані у процесі підготовки до проектувальної діяльності, мають відповідну структуру:

- психологічні якості: сформований пізнавальний інтерес; спрямованість на творчість; самомотивація до інноваційної діяльності;
- професійні якості: когнітивні; діяльнісні; соціальні; особистісні; комунікативні;
- творчі якості: креативні; інтуїтивні; творча явля; інтелектуальна активність [3].

Основними **компонентами** програми підготовки керівників ЗНЗ до проектування виховної діяльності є:

- актуалізація особистісного досвіду;
- аналіз та усвідомлення особистісного досвіду;
- набуття і засвоєння знань з теорії та практики проектування виховної діяльності;
- психолого-педагогічна підготовка керівників і педагогів-вихователів до інноваційної діяльності;
- розвиток творчих здібностей керівників загальноосвітніх навчальних закладів;
- впровадження технології проектування виховної діяльності в роботу загальноосвітнього навчального закладу.

Програма підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів має ознаки відкритої педагогічної системи, тому що дає змогу вносити постійні зміни в зміст підготовки з урахуванням суспільних, освітніх та управлінських перетворень у країні. Реалізація цієї програми передбачена в процесі підготовки слухачів курсів підвищення кваліфікації.

Також під час курсової підготовки керівників реалізуються завдання **другого етапу моделі** – етапу практичного розроблення керівниками ЗНЗ проекту згідно з теорією контекстного виховання. Усіх учасників проектування можна об'єднати у три підгрупи з умовними назвами: «згори – донизу»; «знизу – догори» та інтегрована (системна).

Керівники ЗНЗ, прихильники підходу «згори – донизу», основу свого інноваційного регіонального виховного проекту формують на принципах національної інноваційної системи в галузі виховання, сутність якої відображено в нормативних документах національного рівня – Національній доктрині розвитку освіти, Концепції виховання дітей та молоді в національній системі освіти, Концепції громадянського виховання тощо. У цьому

випадку складові національної інноваційної системи в галузі виховання реалізуються в проекті з урахуванням регіональних умов, традицій, досвіду. Зазвичай такі проекти стають базовими експериментальними майданчиками щодо реалізації пріоритетних національних ідей, технологій у галузі виховання в умовах конкретного регіону (у нашому випадку – на Донеччині).

Для керівників ЗНЗ, прихильників підходу «знизу – догори», характерним є намагання на основі наявного перспективного досвіду виховної діяльності ЗНЗ моделювати його розвиток на загальнонаціональному рівні, надати йому відповідних значення і вагомості. Розробники проектів цього типу стверджують, що рівень інноваційної активності сучасного ЗНЗ залежить від його здатності виконувати три основні функції:

- абсорбувати нові знання, технології, інновації та модифікувати їх відповідно до виховних потреб конкретного ЗНЗ;
- дифундувати (поширювати інновації на всіх рівнях регіону, країни);
- генерувати нові знання, технології та інновації.

Проекти цього типу дають можливість їхнім розробникам виявити власну творчу ініціативу, реалізувати потенційні можливості колективу ЗНЗ, задовольнити потребу в самореалізації.

Проектанти – керівники ЗНЗ третьої умовної підгрупи – намагаються об'єднати основні ідеї підходів «згори – донизу» та «знизу – догори» і створити інтегрований (системний) проект. На їхню думку, саме інтегрований проект є своєрідним селективним механізмом, який допомагає створювати сприятливі умови для реалізації загальнодержавних пріоритетних напрямів реформування виховної діяльності в сучасному ЗНЗ. Тобто потенційні попередньо накопичені можливості, знання та досвід регіонального ЗНЗ є основою для розроблення проекту всеукраїнського значення.

Але, незалежно від обраного керівниками типу проекту виховної діяльності сучасного ЗНЗ, виховний потенціал проектною технології відповідно до теорії контекстного виховання полягає у створенні інноваційно-розвивального виховного середовища в навчальному закладі на таких засадах:

- формування нового досвіду та розвитку актуальних психічних якостей;
- набуття досвіду вирішення життєвих завдань;
- розвитку автономності, самостійності, відповідальності;
- розвитку вмінь та навичок планування своєї діяльності, прийняття рішень, оцінювання результатів;
- формування комплексу різноманітних умінь та навичок для успішної самореалізації;
- набуття учнями знань, умінь та навичок самостійного і колективного пошуку;
- орієнтації на колективний та особистісний успіхи;
- мотивації процесу самоактуалізації.

Завдяки проектним технологіям керівники ЗНЗ мають змогу вирішити суперечності між:

– потребою реалізації творчого потенціалу учнів та домінуванням вербально-продуктивної форми навчання;

– прагненням учнів до самопізнання і самореалізації та невідповідністю змісту й організації навчально-виховного процесу їхнім віковим потребам та інтересам;

– зростанням потреби розвитку ключових компетентностей учнів та відсутністю практичної, діяльній спрямованості навчально-виховного процесу.

Третій етап реалізації моделі підготовки керівників до проектування виховної діяльності сучасного ЗНЗ передбачає попередню експертизу, публічний захист проекту та отримання офіційного дозволу на його практичне впровадження. Відповідальними виконавцями на цьому етапі є наукові керівники проектів, а також експерти (науковці, управлінці та досвідчені керівники-практики). Саме вони здійснюють попередню науково-практичну експертизу проекту на підставі індикаторів регіо-

нального виміру змісту проектів виховної діяльності сучасних ЗНЗ на Донеччині (див. табл. 1). За основу розроблення індикаторів було взято програму «Стисле керівництво для розробки національних індикаторів щодо освіти для стійкого розвитку» [5].

Розроблені нами індикатори дають змогу відстежити різні результати:

– індикатори стану оцінюють змінні величини, які визначають місце виховного проекту в регіональній та національній системі виховання (його новизну, креативність, практичну значущість, технологічність реалізації, комплексність підходу до розв'язання регіональних виховних проблем тощо);

– індикатори сприяння оцінюють змінні, які сприяють виконанню мети і завдань проекту. Види індикаторів: контекстний (виявляє наявність системи підтримки проекту як у ЗНЗ, так і на рівні мікро- або макросоціуму (міжрайонному) школи, міста або адміністративного району, регіону

Таблиця 1

Індикатори регіонального виміру змісту проектів виховної діяльності сучасних ЗНЗ на Донеччині

Індикатор	Вид індикатора	Функції	Приклад індикатора
Стану	Основний	З'ясувати загальну картину стану проекту (новизна мети для регіону, наукова основа, креативність розробника, практична значущість для регіону, технологічність реалізації в умовах регіону тощо)	– Наявність теоретичної частини проекту, її наукова обґрунтованість і оригінальність; – спрямованість мети проекту на розв'язання регіональних виховних проблем; – визначеність етапів реалізації проекту та їх технологічна особливість
	Контекстний	Виявити наявність системи підтримки проекту в мікрорайоні, регіоні, освітній галузі	– Комплексність розв'язання регіональних проблем; – узгодженість проекту з іншими проектами ЗНЗ міста, району; – наявність договорів про співпрацю в реалізації проекту; – наявність спонсорів, базових наукових установ
Сприяння	Розвитку процесу	З'ясувати наявність логічного переходу ЗНЗ до реалізації нового виховного проекту	– Наявність досвіду реалізації компонентів виховного проекту; – наявність підготовчого етапу в реалізації проекту
	Рівня навчання	Сприяння колективу ЗНЗ в цільовій підготовці з реалізації виховного проекту (на рівні ЗНЗ, міста, району, регіону)	– Наявність системи цільового навчання керівництва проекту; – наявність системи цільової підготовки керівництва ЗНЗ до реалізації виховного проекту; – наявність цільової підготовки всіх учасників проекту
Ефективності	Коротко-термінові результати	Дати оцінку безпосереднім результатам експерименту на початкових етапах реалізації проекту (упродовж місяця, семестру)	– Поліпшення дисципліни учнів ЗНЗ; – підвищення творчої активності педагогів; – ускладнення змісту діяльності ЗНЗ, поліпшення загального настрою учнів та педагогів
	Середньо-термінові результати	Оцінити системні зміни або удосконалення в навчально-виховному процесі ЗНЗ	– Суттєве поліпшення навчально-виховного процесу за підсумками навчального року; – принципові позитивні зміни в психологічному кліматі ЗНЗ
	Впливу	Дати оцінку впливу проекту на загальний стиль життя ЗНЗ, мікрорайону, міста, району	– Активність педагогічного колективу впродовж року; – використання ідей проекту в інших видах виховної діяльності ЗНЗ; – генералізація (поширення) успіху проекту на всю систему навчально-виховної роботи ЗНЗ; – зростання загального рівня професійної компетентності педагогів ЗНЗ
	Ефективності	З'ясувати узагальнений результат реалізації виховного проекту на рівні регіону	– Загальне регіональне значення результатів реалізації проекту; – ефективність використання досвіду реалізації виховного проекту в регіональній науково-методичній роботі; – узагальнення досвіду виховної діяльності ЗНЗ на рівні регіону

тощо); розвитку процесу (наявність підготовчого етапу в реалізації проекту або наявність досвіду роботи щодо реалізації складових проекту); рівня навчання (наявність цільової системи підготовки педагогічних кадрів до засвоєння та реалізації ідеї і технології виховного проекту);

– індикатори ефективності оцінюють змінні, які стосуються коротко- та середньотермінових досягнень у процесі реалізації виховного проекту. Види індикаторів: короткотермінові результати, середньотермінові результати, впливу, ефективності.

Зазначена система індикаторів використовується й на етапі практичного впровадження проекту, що дає змогу забезпечити єдність підходів до процесів розроблення та реалізації проекту.

Четвертий етап реалізації моделі підготовки керівників до проектування виховної діяльності ЗНЗ здійснюється відповідно до масштабів реалізації виховних проектів: локального (на рівні конкретного ЗНЗ), групового (на рівні певної системи ЗНЗ), місцевого (районного) (на рівні усіх ЗНЗ міста або району), регіонального (у межах усього Донецького регіону).

У здійсненні науково-методичного супроводу виховних проектів задіяні різні структури (методична служба ЗНЗ, міста, району, обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, регіональні ВНЗ, наукові центри України). Один раз на квартал відбуваються тематичні або індивідуальні консультації, раз на півріччя – семінар, «круглий стіл» або тренінг, раз на рік – конференція або виїзний семінар-практикум на базі ЗНЗ, які реалізують виховні проекти.

Значно активізувало проектну діяльність керівників ЗНЗ введення в Донецькій області регіонального навчально-виховного курсу «Донецькознавство». Цей курс охоплює краєзнавчу, природознавчу і суспільствознавчу складові, що реалізуються через мікросфери «Я – мешканець Донецчини», «Природа Донецчини», «Культура Донецчини», які, у свою чергу, об'єднуються в макросферу «Я – громадянин України». Курс «Донецькознавство» – це інтегрована дисципліна, розрахована на становлення учня як громадянина, патріота своєї малої і великої Батьківщини. Мета курсу – сприяти формуванню в учнів потреби пізнання світу і людини в ньому, засвоєнню моральних цінностей у пізнавальній, моральній, діяльнісно-вольовій, емоційній та комунікативній сферах.

Курс має міжпредметний характер і самостійний, оригінальний зміст, який не дублює науково-пізнавального матеріалу інших навчальних предметів. Водночас він є потужним засобом виховного впливу на особистість дитини й органічно пов'язаний з системою знань, передбачених іншими дисциплінами і програмою позакласної діяльності. Усе це забезпечує різнобічність і перспективність навчання, виховання та розвитку школярів.

Яскравим прикладом регіонального проекту виховної діяльності сучасного ЗНЗ, розробленого

його керівником, є проект директора Металістської загальноосвітньої школи імені М.Островського Амвросіївського району О.І. Мандрики з теми «Рідному краю – шкільний ландшафтний парк 2012».

У 2012 р. Донецчина буде приймати Євро–2012. Очікується, що територією прикордонного Амвросіївського району перемістатиметься велика кількість туристів. Тож усі заклади, установи, підприємства, організації, що тут розташовані, стануть візитною карткою населеного пункту, району, області, країни. Як ніколи актуальним є бажання зробити наш регіон кращим і привабливішим.

Саме для організації активної соціально значущої практичної діяльності й розроблено та реалізується проект «Рідному краю – шкільний ландшафтний парк – 2012». Його мета – створення шкільного ландшафтного парку на основі громадянсько-патріотичної колективної творчої діяльності дітей та дорослих.

Завдання проекту:

- навчання дітей та дорослих ландшафтного дизайну;
- проектування шкільного ландшафтного парку;
- створення матеріально-технічної бази ландшафтного парку;
- інвентаризація, підготовка, озеленення й благоустрій території;
- організація догляду за газонами;
- виконання практичної частини програм навчальних предметів і навчально-виховного курсу «Донецькознавство» на території створеного шкільного ландшафтного парку;
- сприяння формуванню позитивного іміджу рідного краю.

Основна ідея проекту. Громадянсько-патріотична колективна творча діяльність учасників навчально-виховного процесу, територіальної громади дасть змогу створити виховне середовище, сприятливе для соціалізації особистості та формування в неї основних груп компетентностей: соціальних, полікультурних, комунікативних, інформаційних, саморозвитку й самоосвіти, продуктивної творчої праці.

Реалізація проекту забезпечить санітарно-гігієнічні, захисні, архітектурно-художні, протипожежні, рекреаційні, навчально-виховні вимоги до облаштування території школи й підтримання її в належному стані; поліпшить санітарний стан навколишнього середовища; оптимізує озеленення території школи; дасть можливість широко використовувати міжпредметні зв'язки; підвищить імідж навчального закладу; сприятиме формуванню ключових компетентностей учнів та становленню їх громадянської свідомості шляхом впровадження навчально-виховного курсу «Донецькознавство», дасть змогу виявити ініціативу, розв'язати соціально значущі проблеми територіальної громади.

Отже, підготовка керівників сучасних ЗНЗ до проектування виховної діяльності згідно з теорією контекстного виховання зумовлює створення

рефлексивно-інноваційного середовища як простору самооценки, сприяє вихованню всіх учасників навчально-виховного процесу. Йдеться не стільки про впровадження прогресивного наукового знання у виховну діяльність сучасного ЗНЗ, скільки про вихователя і вихованця, які разом створюють педагогічні виховні технології, що відповідають інтересам усіх учасників виховного процесу.

Проекти керівників сучасних ЗНЗ можуть бути різноманітними за напрямками виховної діяльності, характером змін, масштабами, термінами реалізації, ступенем складності тощо. Але всі вони мають виражати ініціативу керівника педагогічного колективу і бути індикатором спрямованості до якісних змін у майбутньому. Конкретний результат виховного проекту керівника ЗНЗ – це досягнення мети проектування, професійне зростання самого автора проекту, розвиток власних проектних, конструктивних, рефлексивних здібностей.

Література

1. *Вербицкий А.Н.* Метод проектов как компонент контекстного обучения / А.Н. Вербицкий, О.Г. Ларионова // Школьные технологии. – 2006. – №5. – С. 77–80.
2. *Національна доповідь «Цілі розвитку тисячоліття. Україна – 2010».* Підрозділ II. Забезпечення якісної освіти впродовж життя // Освіта України. – 2010. – №70. – 21 вересня. – С. 2–4.
3. *Пермінова А.М.* Концептуальна модель професійних умінь керівника сучасної школи / А.М. Пермінова // Післядипломна освіта в Україні. – 2006. – Листопад. – С. 19–24.
4. *Поручник А.М.* Регіональна інноваційна система як основа підвищення міжнародного конкурентного статусу національних регіонів / А.М.Поручник, І.В.Брикова // Міжнародна економічна політика. – 2006. – №5. – С. 134–172.
5. *Стисле* керівництво для розробки національних індикаторів щодо освіти для стійкого розвитку. Програма інновацій в освіті, в цілях розвитку [Текст]. – ЮНЕСКО. – 2008. – С. 2–23.
6. *Ищук Т.А.* Индикаторы качества региональной стратегии развития высшего профессионального образования / Т.А. Ищук // Синтез теории и практики управления регионом: сб. материалов регион. науч.-практ. конф. – Томск: НТЛ, 2009. – С. 134–143.
7. *Донецькознавство.* Програма навчально-виховного курсу для учнів 1–12 класів. – Донецьк: Витоки, 2009. – 52 с.
8. *Бех І.Д.* Виховний процес: глибинні психологічні чинники оптимізації / І.Д. Бех // Рідна школа. – 2008. – №12. – С. 11–16.
9. *Калініна Л.* Загальноосвітній навчальний заклад як соціально-педагогічна система й об'єкт педагогічної діяльності / Л.Калініна // Рідна школа. – 2009. – №5–6. – С. 12–17.
10. *Коган М.* Метод проектов в воспитательной работе / М.Коган // Воспитательная работа в школе. – 2009. – №4. – С. 120–126.

Анотації

Дмитро ЧЕРНИШОВ

Підготовка керівників до проектування виховної діяльності у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі

У статті визначено структуру, зміст і принципи виховної діяльності сучасного загальноосвітнього навчального закладу. Розкрито питання проектування виховної роботи у школі та шляхи підготовки керівних кадрів до розроблення і впровадження ефективних виховних моделей у діяльність навчального закладу. Наведено зміст програми підготовки керівників до проектування виховної роботи в межах курсової підготовки в інституті післядипломної педагогічної освіти.

Ключові слова: виховна діяльність, проектування виховної діяльності, програма підготовки керівників до проектування.

Дмитрий ЧЕРНЫШОВ

Подготовка руководителей к проектированию воспитательной деятельности в современном общеобразовательном учебном заведении

В статье определены структура, содержание и принципы воспитательной деятельности современного общеобразовательного учебного заведения. Раскрыты вопросы проектирования воспитательной работы в школе и пути подготовки руководящих кадров к разработке и внедрению эффективных воспитательных моделей в деятельность учебного заведения. Приведено содержание программы подготовки руководителей к проектной воспитательной работе в рамках курсовой подготовки в институте последипломного педагогического образования.

Ключевые слова: воспитательная деятельность, проектирование воспитательной деятельности, программа подготовки руководителей к проектированию.

Dmytro CHERNYSHOV

Preparation of the headmasters to the planning of educational activity in the modern educational establishment

In this article the defines the structure, contents and principles of educational activity of the modern educational establishment. The questions of the planning of educational activity at school and the ways of preparation of the headmasters to the development and introduction of effective educational models into practice of educational establishment's work are exposed. The author gives the contents of the program of preparation of the headmasters to the project educational activity during the course period in teacher training institute.

Keywords: educational activity, planning of educational activity, program of preparation of the headmasters to planning.